

Innlegg Bård Misund, Petter Osmundsen og Ragnar Tveterås

En «lakse- skatt» er fortsatt mulig – se mot vest

En grunnrenteskatt for havbruksnæringen, som gir lokalmiljøene inntekter, kan utformes slik de har gjort det på Færøyene.

↑ Bård Misund

↑ Petter Osmundsen

↑ Ragnar Tveterås

Bård Misund, Petter Osmundsen og Ragnar Tveterås, alle ved Universitetet i Stavanger

● **Bård Bjerkholt** argumenterer i DN 22. mars for at det er grunnlag for en grunnrenteskatt innen havbruk. Vi er enige i det.

Omfanget av skatten vil begrenses av hensyn til at marginene er mindre i de nye, mer bærekraftige og kapitalintensive løsningene, samt den reelle trusselen om utflytting som nye teknologier muliggjør.

Det var politisk flertall for grunnrenteskatt, så hvordan kunne den havare så grundig?

Stortinget ba om en skatt som ga inntekter til kommuner med oppdrettsaktivitet og som ikke hindret bærekraftig vekst. Det de fikk var et mandat for en utredning som er orientert mot kraftskattemodellen. Kraftskatt vil også innen havbruk gi underinvestering og tilbakegang, slik vi skrev i DN 2. mars. Den ville samtidig redusere inntektene til vertskommunene, ved at auksjonsbeløpene ville tørket inn.

Det er en sentrum-periferi dimensjon her som man bør merke seg. Skal en grunnrenteskatt ha legitimitet, må en del av skatteinntektene tilfalle vertskommuner som legger til rette for næringsaktivitet og har ulemper ved den.

For folk fra kysten fremstår det som at Oslo jobber aktivt for høy særskatt på hav-

↑ En grunnrenteskatt for havbruksnæringen, kan utformes slik de har gjort det på Færøyene. Foto: Gunnar Blöndal

bruk, villfisk, olje, gass og kraft, alle de dominerende næringene langs kysten, og for at skatteinntektene skal trekkes inn til staten. I tillegg til flere ganger så høy skattesats som andre næringer, foreslås skatteavskrivninger som vil hemme samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer og aktivitet. Det oppfattes at inntektene skal brukes til skattelettelser til næringslivet i sentrale strøk.

Færøyene har innført en omsetningsavgift, som også er foreslått av norske politikere. Den er lett å henføre til produksjonsstedet, slik at kommunene kan få sin andel. En begrenset avgift kan gi redusert aktivitet, men i langt mindre grad enn kraftskattemodellen. Når Færøyene likevel har valgt denne modellen, og ikke kontantstrømskatt, kan det være fordi de vurderer det som vanskelig å kreve inn ordinær særskatt.

Til forskjell fra petroleumsnæringen, der kontantstrømskatt er et godt forslag, er havbruksnæringen vertikalt integrert. Det gir

mange skattetilpasningsmuligheter som vanskeliggjør ordinær særbeskatning, på linje med riggnæringen, Facebook og Google.

For folk fra kysten fremstår det som at Oslo jobber aktivt for høy særskatt på havbruk, villfisk, olje, gass og kraft, alle de dominerende næringene langs kysten, og for at skatteinntektene skal trekkes inn til staten

Kanskje ender vi opp der vi startet, med en moderat omsetningsavgift. Den er lett å henføre til produksjonsstedet, slik at kommunene kan få sin andel.

Oslo kan lære av Stavangers sykehustabbe

Leif C. Middelthun sr., jurist, Stavanger

● **Jeg følger** med stigende undring debatten om plassering av nytt sykehus i Oslo.

Det medisinskfaglige miljø har sterke argumenter for Ullevål, hvor det både er plass til nytt og mulighet for å bygge nytt mens gammelt holdes i drift. Byggheren, helseforetaket, ønsker derimot Gaustad med nødvendig ny infrastruktur dit.

I Stavanger hadde vi i fjor en tilsvarende diskusjon om hvorvidt det nye sykehuset skulle bygges i tilknytning til det nåværende sykehus på Våland, eller tre kilo-

meter derfra, på Ullandhaug, hvor infrastruktur manglet. I høringsrunden blant brukerkommunene var det i Stavanger bystyre flertall for Våland. Men de blå posisjonspartiene som her var i mindretall, fant at saken måtte avgjøres av byggherren, altså Helse Vest ved helseministeren, som er fra Høyre, noe opposisjonen forbausende nok ikke hadde bemerkninger til.

Og dermed ble valget Ullandhaug. Jeg vil tro at sykehuset i Oslo i likhet med det i Stavanger er byens klart største persondestinasjon – for ansatte, pasienter og besøkende – og at etablert infrastruktur særlig hva gjelder adkomst derfor må være et tungtveiende argument ved lokaliseringen. Da dette i Stavanger ble påpekt av enstemmig byplanekspertise, ble man møtt med at dette var en «sykehussak» og ikke

en «byreguleringssak», og Venstres gruppeleder i bystyret beroliget med at han hadde fått sitt landsmøte til å vedta et krav om skinnegående kollektivtransport til Ullandhaug.

Som kjent er det bystyret som i henhold til Plan- og bygningsloven har all myndighet når det gjelder arealdisponering innenfor kommunen. Av det følger at det kun er de folkevalgte som beslutter og er ansvarlige for hva slags by vi får.

I Stavanger var opposisjonen og da særlig Ap sterkt kritisk til valget av Ullandhaug. Men den valgte, tross oppfordring i avisdebatten, å ikke bruke muligheten til å stemme mot nødvendig reguleringsplan der. Dermed gjorde opposisjonen seg medansvarlig i et valg den var imot.

Som nå i Oslo pliktet bystyret i Stavanger, ut fra min mening, etter

en totalvurdering å selv bestemme hvor sykehuset tillates bygget, slik man eksempelvis i Oslo har gjort for Munchmuseet og Nasjonalmuseet.

Helseforetaket som byggherre står ikke i noen særstilling. Det skal selvsagt høres, men ikke bestemmes.

Hva gjelder lovhjemmel kan det vises til et tillegg Grunnlovens paragraf 49 fikk i 2016 og som lyder: «Innbyggerne har rett til å styre lokale anliggender gjennom folkevalgte organer. Nærmere om det lokale folkevalgte nivå fastsettes ved lov».

At det aktuelle organ når det gjelder arealdisponering er bystyret fremgår som nevnt av Plan- og bygningsloven. Politikerne har altså en lovpålagt plikt til å holde lokaldemokratiet i hevd ved å lokalisere sykehuset slik de selv finner best.

Det sier seg selv at dette ikke ivaretas ved at man overlater avgjørelsen til et helseforetak. Min oppfordring til Oslo bystyre er derfor: Gjør ikke som deres kolleger i Stavanger. Sett dere inn i saken selv og beslutt så i henhold til egen overbevisning. Det har Oslos innbyggere krav på.

Jeg skal ikke her gå inn på hva valget bør være. Men jeg ser at de som er for Gaustad, fremholder at tomtesalg på Ullevål kan bidra til finansiering av bygg på Gaustad. Jeg forstår at man i pakt med tidens krav om at statlige foretak skal være selvfinansierende, kan tenke slik. Men har man virkelig overført sykehusene til helseforetakene slik at Ullevål-verdiene kan brukes slik?